

Hétfő-kedd

Körben ülve (állva) mondjuk sorban a hét napjait. Aki mondja az elsőt, rámutat a másakra, s az mondja a második napot, és így tovább. Ha valaki nem mutat, hanem „rátapsol” egy játszóra, akkor onnantól fogva visszafelé kell mondani a napokat, egészen addig, míg valaki újra nem tapsol: akkor visszaáll a sorrend.

Black stories – Histoires noires *

Egy népszerű játék ötletének adaptálásáról, kiterjesztéséről van itt szó. (*Holger Bösch: Black Stories – 50 creepy mysteries*)

Egy egyszerű, titokzatos történet kapcsán lehet kérdéseket feltenni, hogy kiderítsük a cselekmény hátterét, indokait. (pl. *Egy nő bemegy a kocsmába, kér egy pohár vizet. A csapos előhúzza egy pisztolyt és rászégezi a nőre. A nő megköszöni és elmegy.*) A megadott válaszok:

- *Igen.*
- *Nem.*
- *Nincs jelentősége.*

A kérdésekből és válaszokból lassan körvonalazódik a történet, majd kialakul a végleges verzió. (*Itt: a nő csuklott, s a kocsmáros megijesztette egy pisztollyal, hogy elmúljon a csuklása.*)

Állandóan új és új helyzeteket kell kitalálni, hiszen ezek csak „egyszer használatos” történetek.

Kellékek

Nagyon kedvelem ezt a színházias, kreatív készségfejlesztő játékot.) A tanár a térben egyszerű tárgyakat helyez el. Ezek a tárgyak mutatják a megelőző cselekménysor eredményét.

Ezt a képzeletbeli cselekménysort kell rekonstruálni a fiataloknak.

- *felborított szék, újság a földön*
- *üres üveg, vízzel teli pohár*
- *egy félbe maradt szó a táblán*

Ez a játék természetesen fotókkal is jól működik, de a valós kellékek ösztönzőbbek, s sokat adnak hozzá a hatáshoz.

A táska *

A játékhoz az ötletet Yvon Marciano (<https://www.youtube.com/watch?v=dGAPpSjRehU>) *Emilie Muller* című rövidfilmje adta.

Egy idegen táskát adok egy diák kezébe, benne sosem látott tárgyakkal. Úgy kell viselkednie, mintha az ő táskája lenne, s bemutatni a tárgyakat, elmesélni a hozzájuk fűződő emlékeket.

Drámapedagógusok szakmai hitvallása

Kaposi László

Beleszerettem az ötletbe...

A *Drámapedagógus adattárban*¹¹ kerestem valakit/valamit, és rácsodálkozva egy-két bölcs és nagyon személyes jegyzetre az önéletrajzok Szakmai hitvallás rovatában egyre nagyobb kedvvel kattintottam rá újabb és újabb adatlapokra. *Szakmai hitvallás...* Ki adta meg, ki töltötte ki? Es ki nem fogalmazta meg? Vagy ki nem vállalta fel, amit megfogalmazott? És főként: mit írt bele, saját mondatokat, vagy kölcsönzött valaki mástól, valami frappáns idézetet?

Nagy öröm volt találkozni jeles kollégáink ennyi szép – írt vagy választott – mondatával.

Kérem a tisztelt olvasót, hogy kivétel nélkül minden esetben képzelje oda az összes bekezdés fölé külön-külön a címet, hogy szakmai hitvallás. Kollégáink közül valaki ezt a pár szót, egy-két mondatot ezen címszó alatt (és a nevével, minden adatával együtt) vállalta. Mindegyik bekezdést más és más. Jó kis játék lehet, persze, kitalálni, hogy melyiket ki írhatta. De rá is lehet keresni, ha valakit annyira érdekel, bejött-e a tippje. Én ezzel éppen ellentétes irányban dolgoztam: anonimá tettem a szövegeket. A sorrendjüket is megváltoztattam. A száz fős listának nem egészen a fele fért bele csak így is, és még abból is válogattam: a nagyon köznapis programbeszédet többségét kihagytam. A folytatás reménye (számomra) adott – újabb ötven adatlap.

¹¹ http://drama.hu/adattar/dramapedagogus_adattar

„A két legnagyobb dolog, amit a gyermekeinknek adhatunk: a gyökerek és a szárnyak.” (Hodding Carter)

„Az alkotást nem az inspirálja, ami van, hanem az, ami lehetséges.” (Rudolf Steiner); Soha nem vagyok fáradt ahhoz, hogy színházba menjek, hogy színházat csináljak, hogy színházról olvassak vagy gondolkodjam...

Az embernek a művein kívül ne legyen más biográfiája” (B. Traven)

„Deviánsok, ide hozzám!” – Nem fogunk unatkozni.

„Én nevelni nem akartam mással, mint a tanítási óra varázsával” (Németh László)

„Feladatunk nem az, hogy válaszokat adjunk, hanem az, hogy lehetővé tegyük a kérdéseket.” Robert Wilson, 1987

„Hatalmasabb a példa a szónál. Tökéletesebben tanulunk cselekedet, mint beszéd által.” Leó pápa szavait igazolják a mögöttem levő évek: tanítványaim szeretete, tisztelete és a közösen megélt tapasztalásaink – mindaz, amit adni tudtunk egymásnak magunkból...

„Jót s jól, s ebben áll a nagy titok”. (Kazinczy Ferenc)

„Mikor a szépet megismerik, / felbukkan a rút is; / mikor a jót megismerik, / felbukkan a rossz is. / Lét és nemlét szüli egymást, / nehéz és könnyű megalkotja egymást. / Ezért a bölcs / sürgés nélkül működik, / szó nélkül tanít, / nézi az áramlást és hagyja, nem erőlködik, / alkot, de művét nem birtokolja, / cselekszik, de nem ragaszkodik, / be-teljesült művét nem félti, / s mert magának nem őrzi: / el nem veszíti.” (Lao-Ce)

„Mindenki annyit ér, ahogy / Betölti hivatását...” (Arany János: Hírlap-áruló)

„Mondd el és elfelejtem; mutasd meg és emlékezetembe vésem; engedd, hogy csináljam és megtanulom.” Konfuciusz

„Nekem a drámapedagógia a találkozás tanítását jelenti. Találkozunk egy emberrel, egy művel, egy problémával, egy helyzettel, azt megéljük, s – valamely módon – elmeséljük. A megismerés és a kifejezés folyamatát segítem, s olykor megrettenek, olykor gyönyörködöm az emberben. Jobbára gyönyörködöm.”

„Örömöm sokszorozódjék a te örömödben. / Hiányosságom váljék jóssággá benned. / Egyetlen parancs van, a többi csak tanács: igyekezz úgy érezni, / gondolkozni, cselekedni, hogy mindennek javára legyél. / Egyetlen ismeret van, a többi csak toldás: Alattad a föld, fölötted az / ég, benned a létra.” „Az igazság nem mondatokban rejlik, hanem a torzítatlan létezésben. / Az öröklét nem az időben rejlik, hanem az összhang állapotában.” (Weöres Sándor)

A drámatanársághoz nem szükséges, hogy rendkívüli színházi képességekkel bírjon a pedagógus, de elengedhetetlen, hogy birtokában legyen a legfontosabb pedagógiai képességeknek. Ezekben kell fejlődnie annak, aki erre adja a fejét.

A folyamatos tréningező munka híve vagyok, így foglalkozásaim során a mozgás és a zene által olyan gyakorlatokat használok, melyek mind az egyéni, mind a közösségi fejlődésre, folyamatosságra tudnak reagálni...

A szabad, játékos tanulás, munkavégzés kell eljuttasson minden gyereket addig, hogy értsék, érezzék: a játék is csak akkor lesz értékes, ha önfegyelmel, izzadságban edzettük meg.

A tanítási dráma gyakorlása és annak bizonyítása, elfogadtatása, elhíttetése, hogy a drámajátéknak helye van a magyar közoktatásban is.

A tanítási dráma módszereinek hazai adaptálása, alkalmazása és a színházi nevelés meghonosítása – ezek foglalkoztatnak hosszú ideje. Amit tudok, ami eljut hozzám azt 1993-tól könyvek, folyóiratok, oktatófilmek sorozatainak formájában, valamint sok-sok képzés, gyakorlati munka keretei között próbálom mások számára is elérhetővé, érthetővé és átélhetővé tenni. Mert a dráma tanárnak és diáknak egyaránt fontos, élvezetes, hasznos (lehet)...

Az egész iskolai nevelést, de a szülői gyermeknevelést is alapvetően át kellene alakítani – csecsemőkortól kezdve ez utóbbit. Sokszorosára kellene növelni az oktatás/nevelés becsületét, számos hasznos ismeret, erkölcsi nevelés, művészeti nevelés, egészséges életmód, sport stb., hogy autonómok, de egymást szeretők legyünk, hogy az egyéni boldogság és a társadalmi elégedettség felé haladjunk... A gyermekszínházi játék ebben kiemelt fontosságú, lélektisztító hatása van!

Az oktatás egyik legfontosabb feladata, hogy a fiatalok megismerjék és megértsék magukat és az őket körülvevő világot, mindezt aktív résztvevőként, megélve és reflektálva. A drámapedagógia és a színház pont ezt teszi lehetővé.

Azt a felírást Delphoi-ban a régi görögöknél: „Ismerd meg magad és légy önmagad” – ma is egy nagyon fontos üzenetnek tartom, a XXI. században. A dráma terápia, elősegíti ezt az emberi folyamatot.

Azt gondolom, hogy a munkánknak nem célja professzionális színészek és táncosok képzése, de biztos vagyok abban, hogy egy – a játéktérben vagy színpadon – önmagát vállaló, bátran mozduló, mozgó, játszani szerető gyermekből ritkán válik szorongó, önmaga és környezete számára nehezen megnyíló felnőtt.

Azt vallom és a gyakorlatban is látom, hogy a jó szakmaisággal működő drámás munka, a gyerekek és a diákok/fiatalok körében is meghatározó élmény, így ilyen jellegű foglalkozásokkal, eseményekkel, tréningekkel minél több alkalommal, minél kisebb kortól találkozniuk kell.

Hatalmas energiabefektetéssel, tenni akarással a gyerekek képesek igazi színészekké válni.

Hiszek abban, hogy a drámapedagógus teljes személyiségével hat a vele együtt gondolkodó, játszó emberekre, valamint, hogy célja mindig valamilyen reakció kiváltása, egyfajta változás (gondolkodásbeli, cselekvésbeli, attitűd-beli) elősegítése kell legyen.

Hiszem, hogy a drámajáték módszere, a megfelelő „transzponálás” után alkalmazható az óvodai nevelésben.

Karácsony Sándor szavaival: „Aki nevelni akar, annak el kell távolodnia a katedrától.”

Keleti István szavaival egyetértve vallom: a színház csak ürügy. A lényeg a közösség, ami ennek kapcsán létrejön, és segítséget nyújt a kamaszkor legnehezebb időszakaiban is.

Keresem a jót, jobbat, még jobbat, legjobbat. A legutolsót még nem találtam meg.

Kötelességem a múlt átörökítése, a jelen élhetővé tétele, hogy a jövő is biztonságot adhasson az egyéni, közösségi létben. A recept kidolgozásán, alkalmazásán örömmel, kitartással dolgozom.

Mélységesen hiszek a drámapedagógia fontosságában és személyiségformáló szerepében – ennyi.

Munkám során számomra a sikert nem a produkció jelentette, hanem az oda vezető út. A gyakorlatok eszközei a színjátszók magukra találásának, a gátlások, a feszültségek, az önbizalomhiány feloldásának. Különös, sok éven át tartó kötődést hoznak ezek a pillanatok. Hiszek ebben. Hiszem, hogy a drámapedagógia a leghatásosabb módszer a személyiségfejlesztésben.

Nagyon szeretek tanítani, gyerekekkel, fiatalokkal foglalkozni és hiszem, hogy a dráma ebben nagy segítséget nyújt mind nekik, mind nekem.

Napjaink egyre rohanóbb, lélektelenebb világában a gyerekeknek mind inkább szükségük van az olyan összetartó társaságokra, ahol barátokra találhatnak, kibonthatják képességeiket, s együttes erővel valami nagyszerűt alkothatnak. A diákszínjátszás ennek nagyszerű terepe.

Negyven éven keresztül nem lehet nyelvtani szabályokat tanítani. Csak akkor tud az ember megmaradni ezen a pályán, ha lehetősége van az alkotásra. Számomra a gyermekszínjátszás egyenlő a közös alkotással.

Pedagógusként igazi hivatásra leltem: a színházművészet eszköztárát drámapedagógiai módszerekkel felhasználva foglalkozom összetett személyiségfejlesztéssel.

Sokat tanulok a gyerekektől, fiataloktól, és amíg ez így van, addig tán ők is tanulhatnak valamit tőlem... Az effajta nevelődésnek az általam eddig fellelt leghasználhatóbb eszköze a színházi nevelés.

Szerencsésnek tartom magam, mert a munkám egyben a hivatásom is; mert vannak „mestereim” akiktől tanulhatok. Hiszem, hogy kell és lehet javítani a hátrányos helyzetben élők mára kialakult megítélésén, mindezt az egyének, kis közösségek szintjén megragadva, elindítva. Ezért (is) alkalmazom a drámapedagógiát.

Szeretnék úgy tanítani a drámával, hogy a gyerekek, akikkel találkozom, egymás és a világ dolgai iránt érzékenyebb és nyitottabbá váljanak. Szeretném, ha a felnőttek, akiket drámamunkában tanítok, képesek lennének majd megtanítani a gyerekeket arra, hogy legyenek képesek változtatni azokon a dolgokon, melyeken változtatniuk lehetséges vagy szükségszerű.

Szociálisan érzékeny, minden irányban nyitott, toleráns, önálló véleménnyel rendelkező, testileg-lelkileg egészséges, a természetet tisztelő-óvó gyerekeket szeretnék nevelni.

Tanítani-tanulni / adni-kapni.

(folytatása következik)

Mi a színháztörténet és mivégre is tanulmányozzuk?

(2. rész)

tanári segédlet a XX. század színházi kultúrájának tanításához

Kiss Gabriella

„A színház nem kárpótlási hivatal meg nem élt élményekért”
(Bertolt Brecht)

Befejezetlen mondat

Alkossatok párokat! Gyűjtsetek olyan ikonokat, amelyek az évszázadok során a „színház jelképeivé” váltak (pl. <https://hu.depositphotos.com/vector-images/sz%C3%ADnh%C3%A1z.html>)! Ezek segítségével az egyik tanuló egészítse ki az alábbi mondatot: „Azt szeretem a színházban, hogy... [pl. jó a büfé]”. A másik tanuló az ördög ügyvédjének szerepében az alábbi mondattal kapcsolódjon ehhez: „Én meg pont azért nem szeretem [pl. a büfét], mert...”! Ezt követően válasszátok ki/találjátok ki, vagy rajzoljátok-szerkesszétek meg a saját E/1. személyű színházikonotokat!

Tézisek

A 20-21. század a rendezői színház kora.

Ezt a színházi kultúrát olyan játéknnyelvek sokfélesége, olyan határátlépések jellemzik, amelyek a színházművészet önállóságára és a kísérletezés jelentőségére irányítják a figyelmet.

Ennek a színházi kultúrának a nézője a színház nyelvén olvas. Számára az előadás nem a dráma áttetsző médiuma, amelyen keresztül pillantva életvalóságként tudja azonosítani az eljátszott történet alakjait, viszonyait, környezetét. Hanem észreveszi a nem nyelvi jelek esztétikai megformáltságát és jelentést tulajdonít a játék- és nézőtér közötti viszonyoknak, a színházi látvány, hangzás és a színészi test „megcsináltságának” stb.

Ennek a színházi kultúrának az alkotója nem olyan „fényképész”, aki a valóság észlelésének kulturálisan adott, normatív és engedélyezett rendjét betartva jobb esetben megeleveníti, rosszabb esetben illusztrálja a dráma szövegét. Hanem olyan művész, aki a térbe és időbe helyezett, mozogni és beszélni képes emberi test színrevitelének lehetőségeiről, továbbá az azt észlelő nézőben lezajló folyamatokról gondolkodik.

Ezek a színházcsinálók meg vannak győződve arról, hogy a politikus (de nem feltétlenül politizáló) művésznek elsősorban kultúránk és a benne élő ember állapotára kell reflektálnia.

A színházról való illetén gondolkodásnak alfája és ómegája a színházi avantgárd és a neoavantgárd kockázatvállalása. Az egymással vitatkozó rendezői formanyelvek és a közösségformáló cselekvés lehetőségeit kutató művészi performanszok elutasítják a „holt” színházi apparátust: „elirodalmiasodottságával” a színház „újrateralizálását”, profitorientáltságával az új Ember és új Néző megteremtésének célképzetét helyezik szembe.

A színpadi realizmus mint elrugaskodási pont

Forráselemzés

Alkossatok három csoportot és olvassátok el az alábbi három szövegrészletet! Beszéljétek meg, hogy Molnár Ferenc, Peter Brook és Augusto Boal mit és miért nem kedvelt a színházban, majd az ő nevükben *kommenteljétek* az alábbi három *facebook*-bejegyzést!

(i) „Help! A GPS szerint a *Csongor és Tünde* egy második emeleti lakásban lesz. Ez most komoly?”